

Ἐπίκαιρο

Εἰκόνες ἀπό τόν Ἀκάθιστο Ὑμνο

Σᾶς ἀρέσει, παιδιά, νά βλέπετε ἄλλμπουμ μέ παλιές φωτογραφίες; Μέ τίς φωτογραφίες γιά παράδειγμα τῶν γονιῶν σας, ὅταν ἦταν κι ἐκεῖνοι παιδιά;...

Οἱ εἰκόνες μιλοῦν πάντοτε πολύ δυνατά καί μᾶς βοηθοῦν νά ἀντιληφθοῦμε πολύ γρηγορότερα ἔννοιες καί λέξεις. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι τά πρῶτα μας βιβλία, αὐτά πού μᾶς διάβαζαν οἱ γονεῖς μας προτοῦ πᾶμε σχολεῖο, ἀλλά καί τά πρῶτα μας σχολικά βιβλία στό δημοτικό ἦταν γεμάτα ἀπό εἰκόνες. Μέ τή βοήθεια τῶν εἰκόνων ἡ ἀνάγνωση γίνεται πιό εὐχάριστη καί τό παιδί μαθαίνει εὐκολότερα νά συνδυάζει τίς λέξεις μέ τά πράγματα.

Σήμερα, λοιπόν, θά κάνουμε τό μάθημά μας μέ ...εἰκόνες. Θά μᾶς βοηθήσει σέ αὐτό ἕνα ἐκκλησιαστικό ποίημα, πού ἀποτελεῖ ἀριστούργημα τῆς βυζαντινῆς ὑμνογραφίας καί ψάλλεται κατά τήν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Μέ τίς εἰκόνες πού παρουσιάζει μᾶς μεταφέρει πολλά χρόνια πρὶν ἀπό τή γέννηση τοῦ Χριστοῦ καί μᾶς βοηθαίει νά ζωγραφίσουμε στή σκέψη καί στήν καρδιά μας ἕνα πρόσωπο πού κατέχει ξεχωριστή θέση μέσα στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μήπως καταλάβατε ποιοῦ εἶναι τό θέμα τῆς σημερινῆς μας συνάντησης;... **Θά δοῦμε νά προβάλει μπροστά μας τό πρόσωπο τῆς**

Παναγίας μας σέ κάποιες εικόνες από την Άκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου. Ὁ ὕμνογράφος βυθίζεται μέσα στά βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καί ἀπό ἐκεῖ δανεῖζεται πολλές εικόνες γιά νά περιγράψει καί νά ὑμνήσει τή Θεοτόκο.

Τά πρώτα χρόνια ὁ Θεός φανέρωνε σιγά σιγά στόν κόσμο τό σχέδιο γιά τή σωτηρία μας δίνοντας εικόνες γιά πρόσωπα καί γεγονότα τῆς Καινῆς Διαθήκης· αὐτές ὀνομάζονται **προτυπώσεις**. Ἐλᾶτε, λοιπόν, σήμερα νά παρατηρήσουμε ἀπό κοντά κάποιες ἀπό τίς προτυπώσεις! *(Δείχνουμε στά παιδιά τίς εἰκόνες καί ζητοῦμε νά ἀναγνωρίσουν τό γεγονός πού εἰκονίζεται καί τή σχέση του μέ τήν Παναγία, βλ. CD μέ ὑλικό).*

α. Ἡ σκάλα τοῦ Ἰακώβ

Τό πρώτο βιβλίο τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἡ **Γένεσις**, παρουσιάζει μία ἀπό τίς πιό ἐκφραστικές εἰκόνες γιά τήν Παναγία μας: τή σκάλα τοῦ Ἰακώβ.

Ὁ Ἰακώβ, γιός τοῦ Ἰσαάκ καί ἐγγονός τοῦ πιστοῦ Ἀβραάμ, τοῦ γεννάρχη τῶν Ἑβραίων, ξεκίνησε μόνος του μέ ἓνα ραβδί στό χέρι νά φύγει μακριά, ὅπως τόν συμβούλεψε ἡ μητέρα του ἡ Ρεββέκα, γιά νά γλυτώσει ἀπό τόν ἀδερφό του Ἡσαῦ, πού ζητοῦσε νά τόν ἐξοντώσει (βλ. *Βοήθημα Κατωτέρου Κατηχητικοῦ «Ὁ Θεός στήν Παλαιά Διαθήκη», σ. 60-65*).

Εἶχε ἤδη νυχτώσει. Στήν ἐρημιά ὅπου βρέθηκε ὁ Ἰακώβ πῆρε μιά πέτρα γιά μαξιλάρι καί ἔγειρε νά κοιμηθεῖ. Στόν ὕπνο του εἶδε ἓνα ὄνειρο. Ὁ Θεός, γιά νά τόν ἐνθαρρύνει, τοῦ ἔδειξε μιά πανύψηλη σκάλα, πού πατοῦσε στή γῆ ἀλλά ἡ κορυφή της ἔφτανε στόν οὐρανό! Ἀγγελοὶ ἀνεβοκατέβαιναν σ' αὐτή τή σκάλα. «Εγώ εἶμαι ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καί τοῦ Ἰσαάκ», ἀκούστηκε μιά φωνή ἀπό τόν οὐρανό, «μή φοβᾶσαι!... Μαζί σου θά εἶμαι καί θά σέ προστατέψω ὅπου πᾶς...». Ξύπνησε γεμάτος δέος ὁ Ἰακώβ καί εἶπε: «Σ' αὐτό τό μέρος εἶναι ὁ Θεός... ἐδῶ εἶδα τήν πύλη τοῦ οὐρανοῦ!». Ἐκανε τήν

προσευχή του καί συνέχισε μέ θάρρος τήν πορεία του (βλ. Γέ 28,11-22).

Αυτή ή σκάλα πού είδε ό πατριάρχης Ἰακώβ νά ένώνει τόν οὐρανό μέ τή γῆ προτυπώνει, παιδιά, τή Θεοτόκο. Γιατί; Διότι **ή Παναγία μας ἔγινε ή μυστική σκάλα πού ένωσε τόν οὐρανό μέ τή γῆ!** Μέσα από τά δικά της σπλάχνα ό Θεός κατέβηκε στή γῆ, γιά νά μᾶς άνεβάσει όλους κοντά του! Γι' αυτό ψάλλουμε στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου: **«Χαῖρε κλῖμαξ γῆθεν πάντας άνυψώσασα χάριτι»** (=Χαῖρε σκάλα πού από τή γῆ όλους μᾶς άνύψωσες μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ!), **«Χαῖρε κλῖμαξ ἐπουράνιε, δι' ἧς κατέβη ό Θεός!»** (=Χαῖρε σκάλα ἐπουράνια, μέ τήν όποία κατέβηκε ό Θεός!).

β. Ἡ ἄφλεκτος βάτος

Τό δεύτερο βιβλίό τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ή **Ἔξοδος**, ζωντανεύει μπροστά μας μιᾶ εἰκόνα παράδοξη: μιᾶ βάτο (=ἀγκαθωτό θάμνο) πού φλέγεται ἀλλά δέν καίγεται! Τήν εἶδε ό προφήτης Μωυσῆς στό ὄρος Χωρήβ, ὅταν τοῦ φανερώθηκε ό Θεός γιά νά τοῦ ἀναθέσει τή μεγάλη ἀποστολή, νά ἀπελευθερώσει τούς Ἑβραίους ἀπό τή σκληρή καταδυνάστευση τῶν Αἰγυπτίων (βλ. Ἔξ 3,1-12).

Αυτή ή φλεγόμενη βάτος προτυπώνει τήν Παναγία μας, ή όποία **κυοφόρησε τόν ἴδιο τόν Θεό, δίχως νά καεῖ ἀπό τή φωτιά τῆς θεότητος!** Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου τή χαιρετίζουμε: **«Χαῖρε ή ἄφλεκτος βάτος!»** (=Χαῖρε ή βάτος πού φλέγεται δίχως νά καίγεται!).

γ. Ἡ Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου

Ἄλλη μιᾶ προτύπωση τῆς Παναγίας πού συναντοῦμε συχνά στήν Παλαιά Διαθήκη εἶναι ή **Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου**. Σαράντα χρόνια, μετά τήν ἔξοδό του ἀπό τήν Αἴγυπτο, ό ἱσραηλιτικός λαός περιπλανιόταν στήν ἔρημο καί ἔμενε σέ σκηνές. Ἀνάμεσά τους μιᾶ σκηνή

ξεχώριζε. Τήν ἔφτιαξε ὁ Μωυσῆς μέ ὅ,τι πολυτιμότερο βρῆκε: μέ ὑφάσματα ἀπό χρυσή κλωστή. Ἐκεῖ φύλαγαν οἱ Ἰσραηλίτες ὅ,τι ἱερότερο εἶχαν: τήν **Κιβωτό τῆς Διαθήκης**, ὅπου εἶχαν ἀσφαλίσει τίς πλάκες μέ τίς Δέκα ἐντολές καί τή στάμνα μέ τό μάννα. Ἡ Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου ἦταν ὁ πρῶτος ναός τοῦ Θεοῦ πάνω στή γῆ. Εἶχε αὐτό τό ὄνομα διότι μαρτυροῦσε τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ· βεβαίωνε ὅτι ὁ Θεός κατοικεῖ ἀνάμεσα στόν λαό του, τόν συνοδεύει στήν πορεία του, συνομιλεῖ μαζί του. Συχνά κάλυπτε τή Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου **μιά φωτεινή νεφέλη**, πού ἔκανε τήν παρουσία τοῦ ἀόρατου Θεοῦ αἰσθητή σέ ὅλους.

Στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ὁ ψαλμωδός χαιρετίζει τήν Παναγία μας: **«Εὐρύχωρον σκῆνωμα τοῦ Λόγου, χαῖρε Ἀχραντε!», «χαῖρε, σκηνή τοῦ Θεοῦ καί Λόγου!»**. Ἡ Παναγία μας ἔγινε ἡ σκηνή τοῦ Θεοῦ καί Λόγου (βλ. Ἰω 1,14). **Σκηνώσε στά σπλάχνα τῆς ὁ Θεός γιά νά γίνει καί ἄνθρωπος!** Ἡ νεαρή κόρη τῆς Ναζαρέτ πρόσφερε στόν Θεό τήν ὁλόαγνη ὑπαρξή της γιά νά μᾶς χαρίσει ὁ Θεός πλέον ὁρατή τήν παρουσία του στό πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ! Πῶς νά μήν ὑμνοῦμε τή μόνη **Θεοτόκο** ὅλες οἱ γενιές τῶν ἀνθρώπων;

Τό πρόσωπό της προτυπώνει, ἐπίσης, καί ἡ Κιβωτός τῆς Διαθήκης. **«Χαῖρε, Κιβωτέ χρυσοθεῖσα τῷ Πνεύματι!»**, ἀκοῦμε στήν Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου. Ἡ Κιβωτός τῆς διαθήκης, σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τοῦ Θεοῦ (βλ. Ἐξ 25,10), ἦταν ἐπιχρυσωμένη μέ καθαρό χρυσάφι. **Ἡ παρθένος Μαρία «χρυσώθηκε» ὁλόκληρη μέ Πνεῦμα Ἅγιο!** Τή μέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (βλ. Λκ 1,35) τό τρίτο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδας, τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, τήν ἐπισκέφτηκε καί τότε ἡ σεμνή κόρη τῆς Ναζαρέτ συνέλαβε τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ! Ἔτσι **φιλοξένησε στήν ὑπαρξή της** -ὄχι τόν Δεκάλογο καί τό μάννα ὅπως ἡ Κιβωτός τῆς Διαθήκης- **ἀλλά τήν ἴδια τήν τρισυπόστατη Θεότητα!**

Καί στή φωτεινή νεφέλη ἀντικρίζουμε τήν Παναγία μας, γι' αὐτό

ψάλλουμε: «**Χαῖρε, νεφέλη ὀλόφωτε ἢ τοὺς πιστοὺς ἀπαύστως ἐπισκιάζουσα!**». Ὅπως ἡ νεφέλη σκέπαζε τὴ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, ἔτσι καὶ ἡ **Παναγία μας σκεπάζει τοὺς πιστοὺς**, τοὺς φυλάγει συνεχῶς κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη της. Τό βεβαιώνει αὐτό ἡ ἴδια ἡ ἱστορία: Ἀμέτρητες φορές κράτησε **ἡ ὑπέρμαχος Στρατηγός** τὴν πατρίδα μας κάτω ἀπὸ τὴν προστασία της!

Θά μπορούσαμε, παιδιά, γιὰ ὥρες νὰ ἀναφέρουμε εἰκόνες ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη πού προτυπώνουν τὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας μας. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου περιέχει πολλές ἀπὸ αὐτές, ὅπως ἐπίσης πάμπολλες ἄλλες ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴν καθημερινή ζωή. Ὁ ὕμνογράφος, θαρρεῖς, ᾄφησε στὸν ὕμνο αὐτὸ νὰ ξεχειλίσει ὁλος ὁ σεβασμός, ἡ μουσικὴ εὐλάβεια ἀλλὰ καὶ ἡ τρυφερὴ ἀγάπη του στὸ πρόσωπο τῆς παρθένου Μαρίας. Ψάχνει μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν εἰκόνων τρόπο νὰ ἐκφράσει τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν προσφορά τῆς Θεοτόκου· ἀλλὰ δὲν βρίσκει. **Ἀνέκφραστο μένει τὸ μεγαλεῖο της, ἀνεξάντλητη ἡ προσφορά της!**

Ἐσεῖς ἄραγε, παιδιά, ἂν προκηρύσσαμε **διαγωνισμό ζωγραφικῆς** μέ θέμα τὴν Παναγία, ποιά εἰκόνα θά διαλέγατε νὰ ζωγραφίσετε; (Θά μπορούσε ἴσως νὰ προκηρυχθεῖ **στὸ Κατηχητικὸ ἓνας τέτοιος διαγωνισμός**). Τί εἶναι γιὰ σᾶς ἡ Παναγία, ποιά εἶναι ἡ σχέση σας μαζί της; Τὴ νιώθετε κοντὰ σας;... (Δίνουμε **στὰ παιδιά τὴ δυνατότητα νὰ ἐκφράσουν τίς σκέψεις καὶ τὰ συναισθήματά τους**).

Προσωπικά μέ συγκινεῖ ἰδιαίτερα, κάθε φορά πού μπαίνω μέσα σέ ἓναν ναό, **ἡ εἰκόνα τῆς Πλατυτέρας** πού ἀντικρίζω ψηλά πάνω ἀπὸ τὸ Ἱερό.

Στὴν πλατεία ἀγκαλιά της νιώθω νὰ χωροῦν ὅλοι, νὰ χωρῶ καὶ ἐγώ! Τὸ βλέμμα της γεμάτο στοργή ἀγκαλιάζει ὅλες τίς χαρές καὶ ὅλες τίς λύπες τῶν ἀνθρώπων, καὶ τίς δικές μου. Ἀπὸ τὸν θρόνο τοῦ οὐρανοῦ ἀκούει κάθε ἀναστεναγμό, δὲν τῆς ξεφεύγει οὔτε ἓνα δάκρυ. Καὶ γίνεται γιὰ μᾶς πρεσβευτὴς στὸν Υἱό της· **«πρεσβεία θερ-**

μή», ὅπως ψάλλουμε στήν Παράκλησή της. Τοῦ μεταφέρει τίς προσευχές μας, τά αἰτήματα καί τίς ἀνάγκες μας. Πραγματικά, ποίος δέν ψέλλισε προσευχές στή μεγάλη Μητέρα; Ποίος δέν ἐπικαλέσθηκε τό ὄνομά της σέ μιά δύσκολη ὥρα; Ποίος δέν κατέφυγε στή χάρη της γιά νά τῆς ἐμπιστευτεῖ πόνους καί πόθους, ἀγωνίες καί ἐπιθυμίες; Εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἀλλά καί δική μας μητέρα· μιά τέλεια μητέρα πού μᾶς καταλαβαίνει πάντοτε καί εἶναι ἑτοιμη νά μᾶς συμπαρastaθεῖ στά προβλήματά μας, μόλις τῆς τό ζητήσουμε. Τί κρίμα κάποιες φορές νά πικραίνουμε μιά τέτοια μοναδική μητέρα!...

Ἀξίζει, παιδιά, **νά γνωρίσουμε περισσότερο τήν Παναγία μας καί νά τήν ἀγαπήσουμε βαθιά καί ἀληθινά.**

Μιά στενότερη σχέση μαζί της μᾶς βοηθοῦν νά ἀποκτήσουμε οἱ Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, **οἱ Παρακλήσεις** τοῦ Δεκαπενταγούστου καί ὁ **Ἀκάθιστος Ὑμνος** πού τελεῖται κατά τή Μ. Σαρακοστή. Ἄς ἀξιοποιοῦμε τέτοιες εὐκαιρίες! Ἀνεβάζουν τήν ψυχή μας πιο κοντά της καί πιο κοντά στόν Υἱό της, τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. *Εἰκόνες: α) προτυπώσεις ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη, β) ἡ Πλατυτέρα.*
2. *Παιχνίδι: ἀντιστοίχιση Χαιρετισμῶν μέ εἰκόνες.*
3. *Ἐνθῦμιο μέ τήν εἰκόνα τῆς Παναγίας.*